

VÄRDEBESKRIVNING

Område av riksintresse för naturvård i Blekinge län

Datum: 2023-03-17

Områdesnummer: NRO 10 014

Områdesnamn: Johannishusåsarna-Grindstugan

Kartblad: Karlskrona 3F NV, Karlskrona 3F NO

Area: 709 ha

Naturgeografisk region: 9. Blekinges sprickdalsterräng och ekskogsområde

Kust/havsregion: -

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Avrinningsomr. 81-82 Listerbyån

Agrara kulturlandskapsregioner: 2. Sydsvenska odlingsbygderna

Landskapsformer: Sprickdalslandskap, Slätt med relativ höjd lägre än 20 m

Riksvärde:

Odlingslandskap	Ekhagmark	Flora
		Fauna
Isälvsdelta, ås		

Värdebeskrivning: Representativt odlingslandskap i herrgårdsbygd med ekdominerade naturbetesmarker. Dessa innehåller ett stort antal rödlistade arter av främst vedinsekter, lavar och svampar.

Huvudkriterier: A, C, D

Stödkriterier: Storlek, Mångformighet, Orördhet, Kontinuitet, Representativitet, Raritet, Nyckelområde, Funktion flora och fauna

Förutsättningar för bevarande: Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement samt att naturskog inom området får utvecklas fritt. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker är angelägen.

Områdets naturvärden kan påverkas negativt av minskad eller upphörd jordbruks- och betesdrift, skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, igenväxning, spridning av gifter eller gödselmedel, skogsavverkning, bebyggelse, nydikningar, täkt, schaktning, luftledning, vägdragningar samt dämningar och andra vattenföretag (i Listerbyån).

Säkerställande: Inom området finns 6 naturreservat: Tallet, Arvidstorp, Skuremåla, Mölleryd, Johannishus åsar och Grindstugan. Tallet, Skuremåla, Johannishus åsar och Grindstugan ingår i Natura 2000.

Områdets huvuddrag: Området utgörs av fem separata delar varav tre är åsbildningar: Johannishus åsar, Möllerydsåsen och Arvidstorps åsen. Skuremåladeltat omfattar såväl ås- som deltabildningar. De olika delarna beskrivs var för sig.

Skuremåla

Naturreservatet Skuremåla (32 ha) omfattar ås- och deltabildningar öster och söder om Skuremålagölen. Området karaktäriseras främst av Mörrumsformationens Danstorpsslager i form av ett delta avsatt omkring 10 m under högsta kustlinjen. Iskontaktbranten mot Skuremålagölen är väl utbildad. Deltat underlagras stratigrafiskt av en getryggsås (Svängstaformationen), vilken är synlig i norra delen av området. En stor del av området är björkhagmark med fältskikt rödvenhedtyp. Bland hävdgynnade arter märks *backsippa* (rikligt), *nattviol*, *backtimjan* och *ögontröst*. Lövinblandad granskog upptar en mindre areal.

Arvidstorp

Området utgörs av Arvidstorpsåsen (naturreservat, 3 ha) samt den i öster angränsande Arvidstorpssjön med omgivningar. Åsen har bildats på en nivå över högsta kustlinjen. Åspartiet är tydligt getryggsformat och är ett mycket gott exempel på Svängstaformationen's åsar. Sjön är näringsfattig. Vid dess östra del finns branta bergväggar. På åssidorna växer ek och tall samt mot sjösidan resliga björkar.

Mölleryd-Tallet

Området består av de båda naturreservaten Mölleryd (22 ha) och Tallet (12 ha) med angränsande skogs- och jordbruksmark.

Naturreservatet Mölleryd omfattar Möllerydsåsen på en sträcka av ca 3 km väster om Mölleryd. Åsen, som är en ovanligt välutbildad getryggsås, tillhör Svängstaformationen. Den är i hela sin sträckning belägen under högsta kustlinjen, men trots detta uppvisar åsen helt opåverkade iskontaktbranter, vilket ofta kännetecknar Svängstaformationen's isälvsavlagringar. Den är skogbeklädd och omges omväxlande av åker, betesmark och barrskog. Längst i söder är åsen utflackad och glest beväxt med tall. På den södra sidan, upp till Äskekärret, växer blandskog av ek och gran tillsammans med hassel. Stora vidkroniga ekar och bokar vittnar om ett tidigare mer öppet landskap. Övrig mark upptas till största delen av barrblandskog med några inslag av tynande enar samt lövt räd. I sin helhet är skogen mycket tät och kontrasterar starkt mot åkermarkerna. Fältskiktets vegetation är nästan uteslutande av hedtyp. En väg löper på och bredvid åsen. Ett fornminne bestående av ett röse med en diameter av 16 m finns inom reservatet. Mindre husbehovstäckter finns utmed hela åspartiet.

Naturreseptatet Tallet, strax söder om Mölletorpsåsen, är en mer än 150-årig naturskog av tall och gran som uppkommit på gammal svedjemark. I beståndet, som är ett av Blekinges resligaste, finns träd som når 42 m höjd.

Johannishusåsar

Naturreseptatet Johannishus åsar (40 ha) omfattar en åssträcka av drygt 6 km mellan Hjortsberga (ca 200 m söder om kyrkan) och Hillerslätt i norr. I området ingår även miljön vid Johannishus slott, omgivande åkermark samt delar av angränsande skogsmark. Området genomkorsas av Listerbyån på en sträcka av ca 3 km. Ån, som hyser ett skyddsvärt bestånd av *öring*, omges till största delen av alsumpskog. Området kring Johannishus hyser länets starkaste stam av *vildsvin*.

Åsen avsattes i Baltiska Issjöns vatten allteftersom isen kalvande smälte av norrut. Dalgången utgjorde en skalfvingsbukt omgiven av högre liggande områden, karaktäriserade av dödisavsmältning med avsättande av Svängstaformationen. Åspartiet utgör det bästa exemplet på åsar tillhörande Listerbyformationen. Åsen sträcker sig genom en uppodlad dalgång och ger med sin omväxlande morfologi en vackert skulpterad landskapsbild. Den allmänna vägen löper växelvis på och utmed åsen. Jordbruksmarkerna ligger till övervägande delen i herrgårdslandskap och utgörs av cirka 2 hektar äng, 66 hektar naturbetesmark och 329 hektar åkermark. Ekdominerade hagar med vidkroniga ekar och lindar utgör ett karaktäristiskt inslag. Vanliga vegetationstyper i naturbetesmarkerna är fårsvingeltorräng, rödvenäng, rödvenhed, kruståtelhed och örtrik torräng. Växtsamhällena är bitvis art- och individrika med arter som *backsippa*, *sandmaskros*, *axveronika*, *solvända* och *vanlig ögontröst*.

Till de gamla ekarna är knutna ett betydande antal rödlistade insekter, svampar och lavar, t ex *läderbagge*, *ekoxe*, *oxtungsvamp* och *tårticka*. Ekhangarna alternerar med glasbjörkskog, lågstarrängar samt lundartade partier och fuktlövskog. Omgivningarna upptas till stor del av åkrar, som ibland når upp på åsslutningarna och avskär åskullarna från varandra. Åsen åtföljs i sin södra del av Listerbyån, som döljs av frodiga stränder med al och sälg.

I områdets östra kant, söder om Ö Vång, finns en av länets få linddominerade skogar. I det lundartade området finns förutom lind ett varierat trädsikt med bok, avenbok, ek och lönn. Den har sannolikt uppstått genom igenväxning av gammal ängsmark.

Grindstugan

Omedelbart SO Johannishus samhälle ligger Grindstugans naturreseptat (22 ha), ett ekdominerat hagmarksområde med mycket gamla ekar. Fältsiktet är bitvis artrikt och innehåller bl a kattfot, stortimjan och backsippa. Ett flertal rödlistade arter av lägre växter och djur har påträffats, t ex *läderbagge*, *ekoxe*, *räfflad nagelskivling* och *grentaggsvamp*.

Anmärkningar: Johannishusåsarna och Grindstugan ingår i länets bevarandeplan för odlingslandskapet (obj nr 81.52) samt i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet (obj nr K8104, 81-151, 81-153, 81-176, 81-177). I ängs- och hagmarksinventeringen redovisas 12 områden. Ett område kring Skuremåla-gölen är av klass 3 i VMI.

Referenser:

- Baranowski, R. 1977. Intressanta skalbaggsfynd 1. Ent. tidskr. 98: 11-28.
Baranowski, R. 1980. Intressanta skalbaggsfynd 5. Ent. tidskr. 101: 99-105.
Baranowski, R. 1982. Intressanta skalbaggsfynd 6. Ent. tidskr. 103: 130-136.
Länsstyrelsen i Blekinge län, 1984. Naturvårdsplan - Blekinge.
Länsstyrelsen i Blekinge län och Sveriges geologiska undersökning, 1985: Inventering av grus och morän i Blekinge län.
Länsstyrelsen i Blekinge län, 1996. Odlingslandskapet i Blekinge - bevarandeplan.
Länsstyrelsen i Blekinge län, 1993. Ängar och hagar i Blekinge. Länsstyrelsen i Blekinge län, 1993. Ängar och hagar i Blekinge.
Länsstyrelsen i Blekinge län, 1994. Ängar och hagar i Ronneby.
Länsstyrelsen i Blekinge län, 1994. Våtmarker i Blekinge.
Naturvårdsverket, 1996. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet.